

Kommunstyrelsen

Tjänsteskrivelse – Införande av e-petitioner, revideringar av reglementen samt fullmäktiges arbetsordning

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att införa e-petitioner när en teknisk lösning är på plats, dock tidigast 2018-01-01,

att möjligheten att lämna medborgarförslag upphör från och med 2018-01-01,

att anta Riktlinjer för hantering av e-petitioner i Gävle kommun,

att anta reviderad arbetsordning för kommunfullmäktige samt övriga nämnders reglementen i enlighet med bifogad handling att gälla från 1 januari 2018,

att ge kommunstyrelsen ges i uppdrag att administrera hanteringen av e-petitioner samt informera om möjligheten att lämna in och rösta på e-petitioner,

att medborgarförslag som inkommer till och med 2017-12-31 bereds och hanteras enligt nu gällande bestämmelser i fullmäktiges arbetsordning och nämndernas reglementen om medborgarförslag.

Ärendebeskrivning

Fullmäktige har tidigare beslutat att införa e-petitioner. E-petitioner är en form av medborgardialog där de som berörs av kommunens verksamhet ges möjlighet att lämna in förslag. Förslagen publiceras på kommunens hemsida där allmänheten dels ges möjlighet att rösta på de förslag som de vill genomföra och diskutera förslagen. Förslag som får mer än 50 röster lyfts upp för politisk behandling i kommunfullmäktige eller den nämnd som ansvarar för den fråga som ärendet berör.

Kommunledningskontoret har i dialog med den parlamentariska arbetsgruppen för gavle.se samt fullmäktiges presidium tagit fram ett förslag för hur e-petitioner kan fungera i Gävle kommun. Ett arbete pågår också med den tekniska lösningen som behövs för att hantera e-petitionerna. Det finns dock vissa osäkerheter om när den tekniska lösningen kommer att vara på plats.

Styrdokument och förändringar i nämndernas reglementen och arbetsordningar föreslås att gälla från 2018-01-01. Medborgarförslag som lämnas in innan de nya reglerna börjar gälla föreslås att hanteras enligt det äldre regelverket.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse till KS 2017-10-10

Förslag till riktlinjer för e-petitioner i Gävle Kommun

Utdrag ur SOU 2016:5 Låt fler forma framtiden om folkmotioner

Protokollsutdrag Kommunfullmäktige 2017-04-24 § 7

Hur en e-petition tas om hand

Ett förslag lämnas in

Ett förslag lämnas in via Gävle kommun hemsida. Den som lämnar in förslaget lämnar samtidigt sina person- och kontaktuppgifter.

Förslaget granskas

Innan förslaget publiceras och läggs upp för röstning på hemsidan kontrolleras att förslaget uppfyller de kriterier som fastställts för en e-petition. Förslaget ska röra en fråga som ligger inom ett område kommuner har kompetens att fatta beslut inom och får inte vara behandla samma fråga som ett förslag som lämnats in under de senaste 6 månaderna. Förslaget får inte heller vara skrivet på ett sätt så att det inte kan publiceras på internet, t ex innehålla kränkningar, hets mot folkgrupp eller liknande. Ett och samma förslag ska inte heller behandla flera olika frågor. Närmare bestämmelser om detta framgår av förslaget till *riktlinjer för e-petitioner i Gävle kommun*.

Om förslaget inte kan publiceras ska ett beslut fattas där det framgår varför förslaget inte kan hanteras.

Om det endast behövs mindre justeringar för att förslaget ska kunna tas upp för behandling kan sådana göras i samråd med förslagsställaren inför publicering. Om förslagsställaren är ovillig att justera sitt förslag ska istället förslaget avvisas.

Skäl att inte publicera ett förslag kan vara lagstiftning om vad som kan publiceras på internet så som regler kring personuppgiftshantering eller upphovsrätt.

När förslag avvisas ska förslagsställaren erbjudas att få ett beslut där skälet till att förslaget avvisas framgår.

Förslaget öppnas upp för röstning och debatt

Om förslaget uppfyller kriterierna publiceras förslaget på gavle.se. Där kan medborgare dels rösta på förslaget, lämna kommentarer och diskutera liggande förslag. Kommunledningskontoret ansvarar för att moderera kommentarerna.

Om förslaget når tillräckligt många röster lämnas det vidare för behandling i nämnd eller av kommunstyrelsen/kommunfullmäktige

Om förslaget når 50 röster under 60 dagar lyfts förslaget vidare för beredning och politisk behandling. För att handläggningen av förslaget ska komma igång inom en viss tid förslås att kommunstyrelsen ges i uppdrag av kommunfullmäktige att besluta om hur en e-petition ska remitteras. Beslutet om remiss anmäls till kommunstyrelse och redovisas på gavle.se. Detta

innebär en förändring jämfört med dagens medborgarförslag som enligt lag måste väckas i kommunfullmäktige.

Uppföljning och rapportering

Kommunallagens bestämmelser om medborgarförslag innehåller bestämmelser om uppföljning och rapportering av beslut med anledning av medborgarförslag till kommunstyrelsen/kommunfullmäktige. Den rapportering till fullmäktige som idag sker med anledning av medborgarförslag föreslås att gälla även beslut som tas med anledning av e-petitioner. På samma sätt föreslås att nämnderna ska återrapportera förslag som de har att hantera och ännu inte beslutat om.

Val av gräns för att lyfta upp ett förslag för behandling

Det finns ingen självklar gräns för hur många röster som krävs för att ett förslag ska lyftas in i den politiska beslutsprocessen. Olika kommuner som infört den här typen av medborgardialog har också valt olika nivåer och olika tider för hur länge det ska vara möjligt att rösta på ett förslag. Den statliga utredningen som föreslår folkmotioner (en liknande modell) föreslår en gräns på 1 procent under 6 månader, vilket i Gävles fall skulle innebära ca 1 000 röster. Med erfarenheter från andra kommuner framstår det som en mycket hög gräns och det är tveksamt hur många, om en några, förslag skulle komma upp i den nivån. Sex månader framstår också en lång tid. De flesta kommuner som infört e-förslag och också valt väsentligt lägre nivåer och kortare publiceringstider. Kommunledningskontoret föreslår efter dialog med den parlamentariska arbetsgruppen att en nivå på 50 röster under en period på 60 dagar. Det kan vara lämpligt att efter tid se över om den gräns som valts är lämpligt.

Ändring i styrdokument

Kommunallagen saknar idag regler för hantering av den här typen av medborgarinitiativ. E-petitionerna föreslås med vissa mindre justeringar hanteras på ett likartat sätt som de medborgarförslag som Gävle kommun erbjuder idag. Det innebär att de bestämmelser om medborgarförslag som idag finns i nämndernas reglementen och fullmäktiges arbetsordning ersätts med regler för e-petitioner. En särskild riktlinje antas och för e-petitioner.

Fullmäktiges arbetsordning

Bestämmelser om medborgarförslag återfinns under § 13 och § 31 i kommunfullmäktiges arbetsordning.

Nuvarande § 13:

Den som är folkbokförd i Gävle kommun har rätt att till fullmäktige lämna s.k. medborgarförslag (se 31§).

Ersätts med:

Ärenden kan också väckas i fullmäktige i form av förslag från allmänheten. Bestämmelser om sådana förslag återfinns under § 31 samt *Riktlinjer för e-petitioner i Gävle Kommun*

Nuvarande § 31:

Medborgarförslag

31 §

Den som är folkbokförd i kommunen får väcka ärende i fullmäktige (medborgarförslag). Ett medborgarförslag ska vara skriftligt och undertecknat av en eller flera personer. Om ett medborgarförslag lämnas av en grupp invånare ska en person utses till gruppöre-trädare. Namnförtydligande, adress och telefonnummer ska anges.

Ämnen av olika slag får inte tas upp i samma medborgarförslag.

Ett medborgarförslag väcks genom att det lämnas in till kommunfullmäktiges presidium. Senast 14 dagar före fullmäktiges sammanträde måste medborgarförslagen ha inkommit för att de ska kunna tas upp på närmast efterföljande sammanträde.

Ett medborgarförslag kan bara behandlas i sak i fullmäktige om det ligger inom fullmäktiges befogenhetsområde. Förslag som rör myndighetsutövning mot enskild person får ej ställas. Medborgarförslag får ej heller ha en rasistisk eller odemokratisk innebörd.

Fullmäktige kan i vissa fall överlåta till kommunstyrelsen eller annan nämnd att besluta i ärendet. Förslagsställaren ska i så fall underrättas om vilken nämnd som i fortsättningen kommer att handlägga ärendet. Om fullmäktige har överlåtit ärendet till en nämnd gäller inte följande bestämmelser som avser handläggningen i fullmäktige.

Medborgarförslag ska beredas så att fullmäktige kan fatta beslut inom ett år från det förslaget väcktes.

När ett medborgarförslag beretts färdigt och beslut ska fattas, ska förslagsställaren underrättas.

Den som har väckt ett ärende genom medborgarförslag har rätt att delta i överläggningarna när fullmäktige behandlar ärendet.
Sid 11 (13)

Kommunstyrelsen ska två gånger per år redovisa de medborgarförslag som inte har beretts färdigt.

Ersätts med:

E-petitioner

§ 31

En e-petition är ett initiativ från en individ eller en grupp individer som rör en fråga av allmänt intresse inom kommunens ansvarsområde. Om en e-petition når tillräckligt många röster och faller inom kommunfullmäktiges

ansvarsområde ska förslaget efter beredning hanteras av kommunfullmäktige.

När en e-petition behandlas i kommunfullmäktige ska förslagsställaren underrättas. Den som har väckt ett ärende genom en e-petition har rätt att presentera sitt förslag när fullmäktige ska fatta sitt slutgiltiga beslut med anledning av förslaget.

Kommunens nämnder ska två gånger om året redovisa de e-petitioner som ännu inte avgjorts.

Närmare bestämmelser om e-petitioner återfinns i Riktlinjer för e-petitioner i Gävle Kommun.

Nämndernas reglementen

Nämndernas reglementen innehåller idag bestämmelser om hanteringen av medborgarförslag.

Nuvarande text:

Medborgarförslag

Medborgarförslag, där fullmäktige överlåtit till nämnden att fatta beslut, ska om möjligt beredas så att nämnden kan fatta beslut inom ett år från det att förslaget väcktes i fullmäktige.

Nämnden ska fortlöpande informera fullmäktige om de beslut som fattats i anledning av ett medborgarförslag.

Nämnden ska två gånger per år redovisa de medborgarförslag som inte avgjorts inom ett år från det att förslagen väcktes i fullmäktige. Fullmäktige ska informeras om anledningen till att ärendena inte har avgjorts och när beslut kan förväntas fattas.

När ett medborgarförslag beretts färdigt och beslut ska fattas, bör förslagsställaren underrättas. Nämnden får besluta att den eller de som har väckt ett ärendegenom medborgarförslag får närvara när nämnden behandlar ärendet och delta i överläggningarna. Förslagsställaren har inte rätt att få sin mening antecknad till protokollet eller att framställa yrkanden. Nämnden beslutar i övrigt om formerna för deltagandet.

Ersätts med:

E-petitioner

Ärenden som lämnats över till nämnden i form av e-petitioner ska om möjligt beredas så att nämnden kan fatta beslut inom ett år från att förslaget lämnats för beredning till nämnden.

Nämnden ska fortlöpande informera fullmäktige om de beslut som fattats med anledning av en e-petition.

Nämnden ska två gånger per år redovisa de förslag som ännu inte avgjorts. Fullmäktige ska informeras om anledning till att ärendena inte har avgjorts och när beslut kan förväntas fattas.

När en nämnd ska fatta beslut med anledning av förslaget bör förslagsställaren underrättas om vid vilket sammanträde förslaget kommer att behandlas.

Nämnden får ge förslagsställaren möjlighet att presentera sitt förslag för nämnden innan nämnden beslutar med anledning av förslaget. Nämnden får även låta den som lämnat in en e-petition delta i överläggningarna. Förslagsställaren har inte rätt att få sin mening antecknad till protokollet eller att framställa yrkanden. Nämnden beslutar i övrigt om formerna för deltagandet.

Bestämmelser om e-petitioner finns även i Riktlinjer för e-petitioner.

Konsekvensbedömning

Konsekvenser för demokrati och delaktighet

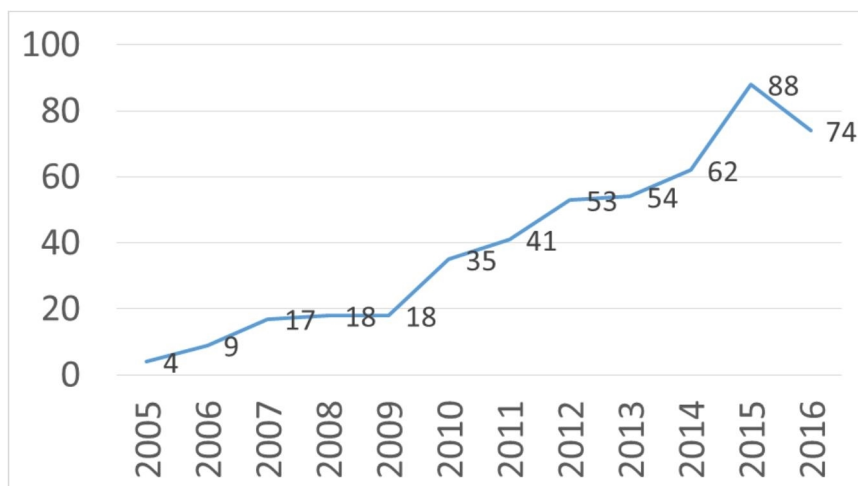
Någon större sammanställning eller utvärdering av effekterna på demokratin av att införa e-petitioner i svenska kommuner har inte gjorts. Vissa erfarenheter från de kommuner som har infört e-petitioner lyfts också fram i 2014 års demokratiutredning (se bifogat utdrag ¹). Det är värt att notera att syftet med medborgardialoger generellt och e-petitioner specifikt inte är att stärka de representativa kvaliteterna, det vill säga demokrati i bemärkelsen att varje medborgares röst väger lika mycket. Syftet ur ett demokratiperspektiv är istället att stärka de deliberativa kvaliteterna i demokratin, dvs. idén att samtal, argumentation och debatt kan öka såväl kvaliteten i besluten som beslutens legitimitet och förankring. Det finns goda argument för att e-petitioner har kvaliteter i det här avseendet som inte medborgarförslagen inte har bland annat genom att plattformen kan vara en arena för diskussion och att förslagen kan skapa debatt redan innan förslagen behandlas politiskt. E-petitioner har också fördelen att det sänker ribban för att engagera sig. Det är enkelt att engagera sig genom att t ex kommentera eller rösta på ett liggande förslag.

Medborgarförslag i jämförelse med e-petitioner

Enligt fullmäktiges tidigare beslut ska möjligheten att lämna medborgarförslag tas bort i och med att e-petitioner införs. Gävle kommun införde möjligheten att lämna medborgarförslag år 2004. Under perioden 2005 till 2016 har 487 förslag lämnats in av 375 olika avsändare, i första hand privatpersoner, men ibland företrädare för intresseorganisationer. Intresset för medborgarförslagen har ökat under perioden. En uppgång kan ses när det blev möjligt att lämna förslag elektroniskt, men en trolig orsak är troligen också att kunskapen om möjligheten att lämna in förslag har ökat över tid.

¹ 2014 års demokratiutredning, som ännu inte har resulterat i några förslag från regeringen, föreslår att dagens medborgarförslag ersätts med en variant av e-petitioner som kallas för folkmotioner. Folkmotionerna föreslås, till skillnad av medborgarförslagen, vara obligatoriska och administreras av en statlig myndighet. Den gräns som föreslås i utredningen för att ett förslag ska behandlas av kommunfullmäktige uppgår till 1 procent av kommunens medborgare.

Att 375 olika avsändare har nyttjat möjligheten kan ses som positivt och innebär också att dialogformen har använts i stor utsträckning. Ur ett representativt perspektiv är det dock få som har valt den här kanalen för inflytande. 375 medborgare av ca 100 000 innebär att mindre än 0,4 procent av Gävles befolkning i praktiken har utnyttjat den här möjligheten. Ett fåtal medborgare har också lämnat in flera medborgarförslag, varav den som lämnat flest har lämnat in 21 stycken. E-petitioner har i den här bemärkelsen bättre förutsättningar för att engagera fler medborgare då fler får möjlighet att engagera sig.

Antal medborgarförslag som de som lämnat medborgarförslag har lämnat in

	Antal personer
Lämnat ett förslag	325
Lämnat två förslag	29
Lämnat tre förslag	14
Lämnat fyra eller fler förslag	7

Den enskildes möjligheter att påverka

Jämfört med medborgarförslagen innebär e-petitioner att det krävs att fler ställer sig bakom det förslag som läggs fram för beslut. Det innebär en högre gräns jämfört med dagens medborgarförslag för att ett förslag ska hanteras av en politisk församling. Det kan ses som negativt för den enskilde som vill få sitt förslag behandlat. Samtidigt innebär möjligheten att lämna en e-petition också en möjlighet att visa att det förslag som läggs fram har ett starkt stöd. Det kan innebära att det förslag som lämnas in får en större kraft än de tidigare medborgarförslagen.

Det är i sammanhanget också värt att notera att förtroendevalda kan välja att lyfta ett förslag som kommit in i form av en e-petition i form av en motion eller som ett ärende i en nämnd. Bra förslag kan alltså tas om hand även om de inte når ett tillräckligt antal röster.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget innebär vissa direkta kostnader för att lösa tekniska frågor kring införandet så som att sätta upp en teknisk lösning på gavle.se. Medel för den tekniska lösningen ryms inom avsatta medel inom projektet Digital förnyelse och för införandet av nya gavle.se. Några ytterligare medel behöver inte avsättas för att implementera e-petitioner. Vissa resurser kommer behövas

för att moderera inkommande förslag och de kommentar som lämnas på hemsidan. Förslaget förväntas totalt sett innebära en effektivare och administrativt mindre resurskrävande hantering än dagens medborgarförslag. Den totala administrationen inte antas därför inte att öka.

Antalet förslag som kräver utredning inför beredning i nämnd förväntas minska jämfört med dagens medborgarförslag. Det innebär att utrednings och ledningsresurser på nämndernas förvaltningar och på kommunledningskontoret kan frigöras för andra uppdrag men också att mer utredningsresurser styras mot de förslag som når ett tillräckligt antal röster så att dessa kan ges en grundligare utredning och bli mer allsidigt belysta. Sammantaget bedöms förslaget inte innebära ökade kostnader.